

Ubezpieczenia w rolnictwie

Materiały i Studia

**KASA ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO
WARSZAWA 1999**

UBEZPIECZENIA W ROLNICTWIE MATERIAŁY I STUDIA

**Kwartalnik
Nr 1/1999 r.
ISSN 1507-4757**

Wydawca
Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Rada Programowa

Przewodniczący – prof. dr hab. Błażej Wierzbowski, zastępca przewodniczącego – mgr Maksymilian Deleka (Prezes KRUS), członkowie: mgr Ryszard Gocłowski, prof. dr hab. Wojciech Józwiak, prof. dr hab. med. Danuta Koradecka, dr n. med. Andrzej Kosiniak-Kamysz (Przewodniczący Rady Ubezpieczenia Społecznego Rolników), adw. Zbigniew Kotowski, prof. dr hab. Henryk Rafalski, prof. dr hab. Jerzy Zagórski, prof. dr hab. Andrzej Zieliński, mgr Maria Zwolińska.

Zespół redakcyjny

Marek Ciepliński (zastępca red. naczelnego), Roman Jakuszko, Wojciech Kobielski, Maria Lewandowska (sekretarz redakcji), Kazimierz Pałkowski, Janina Pszczółkowska, Klemens Romanowski (redaktor naczelny), Jolanta Socha (redaktor techniczny).

DTP

Magdalena Maksymowicz

Skład i druk

Zakład Poligrafii KRUS
Warszawa, ul. Mińska 25
Tel. 810-30-00, 810-27-13
Zam. nr 181/ZP/99

Adres redakcji

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
00-608 Warszawa, Al. Niepodległości 190
tel. (0-22) 825-83-84, 825-89-61
fax 825-95-97

W numerze

Od Wydawcy

mgr Maksymilian Delekta

7

Od Rady Programowej

Integrujące czasopismo

prof. dr hab. Błażej Wierzbowski

9

Ekonomika i zagadnienia społeczne

Strategie adaptacyjne gospodarstw rolnych w Polsce w latach
dziewięćdziesiątych

prof. dr hab. Wojciech Józwiak

13

Ochrona zdrowia i rehabilitacja w rolnictwie

Nowe rozwiązania bezpieczeństwa i higieny pracy
oraz opieki zdrowotnej nad rolnikami indywidualnymi
w Polsce

prof. dr hab. Jerzy Zagórski

mgr Maksymilian Delekta

25

Badania i certyfikacja wyposażenia stanowisk pracy w rolnictwie
pod względem bezpieczeństwa i higieny pracy

praca zbiorowa pod red. prof. dr hab. med. Danuty Koradeckiej

33

Rozważania o zabezpieczeniu społecznym oraz higienie i bezpieczeństwie pracy ludności rolniczej w Polsce

prof. dr hab. med. Janusz Indulski

prof. dr hab. med. Henryk Rafalski

45

Organizacja ubezpieczeń

Rola Funduszu Składowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników w systemie ubezpieczeń rolniczych

prof. dr hab. Błażej Wierzbowski

71

Ustawodawstwo i orzecznictwo

Przegląd orzecznictwa z zakresu ubezpieczeń majątkowych

prof. dr hab. Błażej Wierzbowski

101

Przegląd zmian w ustawodawstwie

Beata Murdzoń

107

Ubezpieczenia na świecie

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego członkiem międzynarodowego stowarzyszenia skupiającego systemy ubezpieczeń społecznych świata

mgr Kazimierz Pątkowski

115

Kronika

mgr Kazimierz Pątkowski

129

Recenzje i noty recenzyjne

Rolnictwo w okresie przemian

Robert Korsak

131

Obrót gruntami rolniczymi

Robert Korsak

137

Dokumentacja i statystyka

pod redakcją Kazimierza Daszewskiego

139

Szanowni Państwo!

Drodzy Czytelnicy!

Rozpoczął się dziewiąty rok funkcjonowania Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Minione lata pozwoliły ukształtować instytucję, która sprawnie i bez zakłóceń obsługuje około 2 miliony świadczeniobiorców oraz 1,4 mln ubezpieczonych rolników i członków ich rodzin. Sprawnie działa system prewencji i rehabilitacji, a od ponad dwóch lat Kasa prowadzi własne orzecznictwo inwalidzkie. Nawiązaliśmy i kontynuujemy współpracę z zagranicznymi instytucjami ubezpieczeń społecznych.

Nowych zadań wciąż przybywa i mają coraz większy ciężar gatunkowy, jak choćby (tylko w roku bieżącym) udział KRUS w pracach nad reformą ubezpieczeń społecznych, obowiązki Kasy wynikające z nowego podziału administracyjnego kraju, potrzeba aktywnego wspierania ubezpieczeń wzajemnych.

Osiąganie wyznaczanych nam celów nie byłoby możliwe bez życzliwego i rzeczowego wsparcia, jakiego Kasie udziela Rada Ubezpieczenia Społecznego Rolników. Uwzględniając inicjatywę przedstawicieli Rady Rolników podjąłem decyzję o wydawaniu czasopisma naukowego – kwartalnika „Ubezpieczenia w Rolnictwie. Materiały i Studia”. Nadszedł bowiem czas, aby KRUS – jako w pełni ukształtowana instytucja – miała możliwość szerokiego zaprezentowania swego dotychczasowego dorobku, a ponadto mogła wyjaśniać złożone problemy ubezpieczeń społecznych.

Celem czasopisma jest promocja dorobku naukowego, zarówno wybitnych autorów polskich, jak i zagranicznych, dotyczącego ubezpieczeń w rolnictwie, ze szczególnym uwzględnieniem rolniczego ubezpieczenia społecznego w Polsce, oraz tych form ubezpieczeń majątkowych i osobowych, które uzupełniają ubezpieczenie społeczne.

Nowy kwartalnik KRUS winien służyć pomocą i dostarczać wiedzy naszej kadrze kierowniczej oraz pracownikom, ponadto – studentom uczelni rolniczych, ekonomicznych i innych oraz wszystkim zainteresowanym problematyką związaną z ubezpieczeniami sektora rolnego.

Stale działają poświęcone:

- *organizacji, ekonomice i problemom społecznym,*
- *ustawodawstwu i orzecznictwu,*
- *ochronie zdrowia i rehabilitacji,*
- *ubezpieczeniom zagranicą,*
- *dokumentacji i statystyce,*

zapewnią czytelnikom szerokie spektrum informacji o zagadnieniach dotyczących ubezpieczeń w rolnictwie.

Wyrażam głębokie przekonanie, że Rada Programowa, w skład której wchodzi przedstawiciele świata nauki i osoby z dużym doświadczeniem, jak też zespół redakcyjny, zagwarantują wysoki poziom merytoryczny kwartalnika.

Czytelników proszę o zgłaszanie uwag, a zainteresowanych zapraszam do współpracy z redakcją.

Z poważaniem

*Prezes KRUS
Maksymilian Delekta*

Integrujące czasopismo

Nowoczesne rolnictwo nie może istnieć bez ubezpieczeń. Ubezpieczenia towarzyszyły rolnikowi od dawna. Obserwujemy obejmowanie ubezpieczeniami kolejnych zdarzeń losowych, które mogą dotknąć rolnika, jego rodzinę czy gospodarstwo. Ubezpieczenia stają się elementem, który każdy rolnik musi uwzględnić przy planowaniu swych przedsięwzięć gospodarczych i układaniu przyszłości osobistej i zawodowej.

W rozwiniętej gospodarce rynkowej maleje znaczenie instytucji samopomocowych, zabezpieczających funkcje rodziny rolniczej. Nie zawsze wystarcza własna przezorność. Rolnik musi związać się trwałymi więzami z wyspecjalizowaną instytucją ubezpieczeniową. Związek ten kosztuje. Chodzi więc o to, aby inwestycja w ubezpieczenie była jak najlepsza, aby partner ubezpieczeniowy był wszechstronny, przyjazny, kompetentny.

Instytucje ubezpieczeniowe muszą umieć wychodzić naprzeciw tym oczekiwaniom i potrzebom rolników, a przy tym – dostosowywać się do zmieniających się warunków otoczenia ekonomicznego, społecznego czy politycznego. Z jednej strony wymusza to specjalizację poszczególnych instytucji, ich kadry zarządzającej i pracowników. Z drugiej zaś powoduje konieczność gromadzenia, przetwarzania i analizowania mnóstwa informacji, aby móc podejmować doraźne decyzje i planować swój rozwój. Instytucje te korzystają więc z doradztwa naukowego i współpracują z reprezentatywnymi organizacjami ubezpieczonych, a także współpracują między sobą.

Wszystko to wskazuje, że potrzeba porozumiewania się, współpracy i integracji jest – w odniesieniu do ubezpieczeń rolniczych – ogromna. Wciąż trzeba przewycięzać spuściznę przeszłości. Niezbyt odległe są bowiem czasy, w których rolnik mógł zasadnie postrzegać w ubezpieczeniach majątkowych przedłużenie ramienia aparatu skarbowego, a w ubezpieczeniach społecznych – zespół środków mających go skutecznie połączyć z gospodarką, nazywaną wówczas uspołecznioną.

To właśnie w sferze ubezpieczeń społecznych najwcześniej, bo już w 1990 r. dokonano zmian zmierzających do ukazania innego, przyjaznego oblicza ubezpieczeń pozbawionych dodatkowych funkcji i podtekstów. Powstała wyspecjalizowana instytucja – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, ściśle zespolona z Funduszem Składkowym Ubezpieczenia Społecznego Rolników i Radą Ubezpieczenia Społecznego Rolników, współpracująca z organizacjami rolniczymi, innymi instytucjami ubezpieczeniowymi, połączona licznymi więzami z nowym, zreformowanym systemem administracji publicznej.

Od początku działania nowej instytucji dało się zauważyć jej troskę o nowoczesne, optymalne zaspokajanie potrzeb i oczekiwań ubezpieczonych. Ubezpieczenia społeczne rolników postrzegane są w KRUS jako ważna (lecz przecież jedna z wielu) część systemu ubezpieczeń rolniczych. Kasa inspirowała więc i wspomagała rozwój innych ubezpieczeń.

Ważnym fragmentem działalności KRUS stała się prewencja i rehabilitacja; dąży się do potanienia i usprawnienia obsługi ubezpieczonych, a tym samym do osiągania maksymalnych efektów przy stosunkowo niskich nakładach. Środkiem służącym do osiągania tego celu jest ciągle podnoszenie kwalifikacji zatrudnionych w KRUS pracowników i ścisła współpraca ze środowiskami naukowymi. Dotychczasowa działalność KRUS jest najlepszym dowodem pożytków, jakie przynosi integracja różnych podmiotów uczestniczących w realizacji ubezpieczeń rolniczych i konieczność poszukiwania nowych form dla tej integracji.

W dotychczasowej działalności KRUS nie zaniedbywano też działalności wydawniczej. Miała ona przede wszystkim charakter informacyjny. Nowy etap w rozwoju ubezpieczeń wywołał potrzebę sięgnięcia po nową formę integracji wszystkich zainteresowanych ubezpieczeniami rolniczymi. Taką formę przejmuje czasopismo zajmujące się różnymi aspektami ubezpieczeń rolniczych, zarówno w ujęciu przedmiotowym, jak i metodologicznym.

Czasopismo, którego pierwszy numer trafia dziś do rąk Czytelnika, ma właśnie integrować ubezpieczonego i ubezpieczającego, wszystkich ubezpieczających, teoretyków i praktyków. Chodzi o to, aby bez uprzedzeń – *sine ira et studio* – analizować i starać się zmieniać rzeczywistość ubezpieczeniową w rolnictwie, z myślą o jak największym pożytku dla ubezpieczonych. Taki jest zamiar Wydawcy, Redakcji i Rady Programowej.

Przedsięwzięcie wydawnicze, które właśnie się zmaterializowało, nie byłoby możliwe, gdyby nie inicjatywa Prezesa KRUS Pana Maksymiliana Delekty, wsparta wysiłkiem pracowników kierowanej przezeń instytucji. Jak zwykle i tym razem inicjatywa wychodząca z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego została podjęta i wsparta, zarówno przez Radę Ubez-

pieczenia Społecznego Rolników z jej Przewodniczącym Panem Doktorem Andrzejem Kosiniakiem-Kamyszem, jak i Fundusz Składowy Ubezpieczenia Społecznego Rolników z Przewodniczącym Rady Nadzorczej – Panem Adwokatem Zbigniewem Kotowskim. Znamienici Autorzy dołożyli wysiłków, aby debiut czasopisma wypadł godnie.

Na ile się to udało, ocenią Czytelnicy, nie wyłączając fachowych Krytyków. Przyszłość pokaże, czy zmaterializowany dziś wysiłek tak wielu szacownych ludzi i instytucji sprzyjać będzie integracji wszystkich, którym przyświeca cel jak najlepszego służenia ubezpieczonym rolnikom i czy wspólny wysiłek przyniesie owoce. Jako jeden z autorów i pierwszy Przewodniczący Rady Programowej wierzę, że tak właśnie się stanie.

